

Providnosti ususret

Uzorni primjer i pouk hrvatskoga sveca Leopolda Bogdana Mandića

Vinko Rožić

Dubrovnik: Dubrovačka biskupija – Obiteljsko savjetovalište, 2017.

Recenzija

Josip Bošnjaković

U: *Providnosti ususret*, 2. izd., str. X–XV. Prikaz objavljen i u časopisu *Diacovensia*, god. 25 (2017.), br. 1, str. 169–172.

Nakon kratkog uvoda u kojem autor ističe nakanu „ovog djelca“, a koja je „približiti krjepostan život Apostola Ispovijedi, Apostola ekumenizma, i Prijatelja ljudi, hrvatskog sveca Leopolda Bogdana Mandića“, Rožić tka tkivo „djelca“ u četiri veza: *Bogdan Ivan Mandić, Fratar i svećenik, Apostol Ispovijedi i Apostol ekumenizma, te Blaženik i svetac*.

Knjiga započinje citatom Leopolda Bogdana Mandića u kojem se ocrtava povjerenje u providnost, koje je Leopold imao u odnosu prema Bogu. Autor sveca, kako smo već naznačili, naziva Apostolom Ispovijedi, Apostolom ekumenizma i Prijateljem ljudi. Poznavanje duše, poznavanje drugačijega i poznavanje onog najbližeg (prijatelja) jest karakteristika Leopolda Bogdana Mandića. Autor snažno ističe bitan odnos u prvim godinama života djeteta, a to je odnos između majke i djeteta, koje preko majke počinje gledati drugoga, drugačije, svijet, Boga.

Rast pun povjerenja kod djeteta svakako potiče odnos između oca i majke, Petra Antuna i Dragice, što autor također vješto ocrtava i opisuje ističući složnost u bračnom paru Mandić, paru kojemu je Bogdan bio petnaesto dijete. Odnos između Petra Antuna i njegove supruge Dragice pomalo je i idealistično opisan, što omogućuje čitatelju vratiti povjerenje u izgubljene ideale. Odnos među bračnim parom u kojem se ocrtava empatija, suosjećanje, razumijevanje, omogućuje i samoj djeci sigurno odrastanje. Zanimljivo je kako Rožić opisuje početak rađanja kod Bogdana onoga što će postati kasnije: vrstan ispovjednik. Biti ispovjednik koji će tješiti blagošću jest integrirajuća misao koja prati djelo *Providnosti ususret*. Pripadati narodu i pripadati Crkvi, Bogdanu je bio dio njegovog identiteta.

Obitelj, dom, Crkva jesu vrijednosti koje se isprepliću u „djelcu“, te u isto vrijeme i veliko poštovanje prema drugačijem, drugačijem narodu, drugačijoj Crkvi. Vrlo je simbolično primijetiti kako autor Bogdanu kao dječaku pripisuje riječi i osjećaje koje su u Svetom pismu pripisane Bogu i milosrdnom Samaritancu, naime *Sažali se nad njima*. Upravo je i ovo jedna od karakteristika blagotvornog zvanja ispovjednika, no ovi osjećaji rodili su se u odnosu prema siromasima i u promatranju kako se kapucini odnose prema siromasima. I ovdje pronalazimo jednu važnu vrednotu koja resi obitelji, a to je odnos prema slabijima, manjima, prema siromasima. Nije to jedini put kada autor Bogdanu pripisuje kristolike riječi i geste (*Istina bi preoštara mač za štit sazdan od jedino godina životna iskustva*).

Psihičke i tjelesne poteškoće koje čovjeka stavljaju na granicu izdržljivosti preduvjet su za trajni psiho-fizički rast osobe, što je kod Bogdana tijekom odrastanja uistinu i bilo prisutno, prema autoru. Još jedna moguća poduka za roditelje i odgojitelje jest ta da se djecu stavlja na granice izdržljivosti, ali ne preko njih, kako bi im se omogućio uravnotežen i zdravi odgoj.

U prvoj velikoj odluci Bogdanovi roditelji osluškuju riječi svoga djeteta i udjeljuju mu svoj blagoslov i podršku. Nije li ovo slika puštanja djeteta da raste kao autonomno te da ostvaruje u životu planove koje Bog ima o njemu, a ne one planove koje su mu roditelji pripisali. Takva podrška zasigurno je pomoć i u teškim trenucima života koji su uslijedili na Bogdanovom životnom putu. Isti blagoslov fra Leopolda će dobiti prije svog svećeničkog ređenja. I ovdje nam se pokazuje važnost prisutnosti roditelja u bitnim trenucima života djeteta. „Dugotrajna patnja zna prouzročiti bol i razočaranje koje se u nekoj malenoj, jadnoj, nerazvijenoj duši nerijetko uobliči u neprilagođen, surov odnos prema svijetu i ljudima. Kada, pak, plemenita duša pati, ako joj nije moguće promijeniti stanje ili vlastitu pomnju, ona čvrstne, jača i razvija suosjećanje za supatnike: razumije ih, bude im smjerokaz, nudi olakšanje na njihovu putu k utjesi. Bogdanova duša, plemenita i suosjećajna, kroz kušnje je jedino mekšala i rasla“ (Rožić, 48-49). Ovime se daje važnost pristupu bolnim trenucima u životu svake osobe, te u isto vrijeme bol se preobražava u osjećajnost prema bližnjemu.

Gajiti određene plemenite i doživotne ideje jest nešto što pomaže u integraciji osobnosti, drži osobnost na okupu, a jedna od takvih snažnih ideja kod fra Leopolda bila je i jedinstvo istočne i zapadne Crkve, katolika i pravoslavaca. Snažna psihološka poruka očituje se u i piščevim riječima na stranici 62 gdje se fra Leopold miri s činjenicom neodlaska na Istok, nego susret suprotnosti uočava u sebi: „Potvrdi to njegovu misao još od prije nekolicine godina kada je, ne mogavši otputovati u upravo takva mjesta na sučeličnoj, rodnoj mu hrvatskoj obali, u tihoj patnji prihvatio odluku poglavara. No, istom, i uvijek iznova obnovljen njegov zavjet da će svaka osoba koja mu dođe tražeći utjehu u sakramentu pomirenja predstavljati Istok i da će svaki takav susret duša, posve neovisno o danom uokružju, pokušati učiniti prigodom za plodan ekumenski trenutak“. Velike stvari i veliki ideali često se ostvaruju u misijama duše, u Istoku i u Zapadu iste osobe, a ne negdje u dalekoj tuđini.

Fra Leopold i sam kao odgojitelj mladih pokazuje osjetljivost prema slabijem i ranjivijem, te se također osjeća slobodan nadilaziti okvire discipline u korist čovjeka. Time pokazuje osjetljivost prema čovjeku, stavljajući ga iznad zakona.

Pišući arhaičnim rječnikom autor čitatelja lakše uvodi u vrijeme kada je fra Leopold živio. Može se također i primijetiti kako se Rožić kreativno poigrava složenicama riječi među kojima svakako povlašteno mjesto zauzimaju „salon uljudnosti“ kojim označava ispovjedaonicu fra Leopolda, kao i složenica „orijaš duše“ kako ga je nazivao blaženi Alojzije kardinal Stepinac.

Tema obitelji pojavljuje se i u ispovjedaonici, no ovaj puta se progovara o tako bitnom odnosu sina prema ocu, gdje sin na svojim leđima doživljava težinu očevog života. I u ovim riječima možemo otkriti poduku kako valja neprestano ulagati u odnos oca i sina, odnosno kćeri, ili pak majke i sina ili kćeri, budući da nakon smrti ostaje povjerenje u Božju providnost i dobrotu.

Znakovito je u „djelcu“ primijetiti kako se autor učestalo vraća na temu poslušnosti fra Leopolda njegovim poglavarima gdje se fra Leopold trvi i bori kao čovjek i kao redovnik koji je podložan volji poglavara i gdje uporno pobjeđuje ovo drugo.

Mogli bismo reći kako i iz teološke, ali i iz psihološke perspektive, učinak valjane molitve, ali i rada na sebi, počesto se očituje u odnosu prema drugim ljudima. Lako je iz Rožićevog „djelca“ iščitavati mnoštvo susreta, najčešće spontanijih i svakodnevnih, u kojima je fra Leopold potpuno prisutan i u živom odnosu s osobama. Isti ti odnosi obogaćeni su razumijevanjem, ohrabrenjima, poniznošću i vedrinom.

Kao što smo već spomenuli, „orijaš duha“ nazivao je blaženi Alojzije Stepinac fra Leopolda, što Rožić u zadnjem dijelu „djelca“ piše. Uistinu je ova knjiga veliki poticaj pojedincima i obiteljima da grade u svojim domovima „*orijaše duha*“, koji će usprkos tjelesnoj krhkosti biti veliki duhom i činiti velika djela u maloj svakodnevici.

Riječi koje integriraju knjigu su one s naslova koje se zatim pojavljuju na šezdesetoj stranici u ustima fra Leopolda i tijekom čina po kojemu ga danas mnogi prepoznaju kao vrsnog ispovjednika. *Providnosti ususret* tako odskače po tlu Rožićeve knjige na naslovnici, na sedamdeset drugoj te devedeset devetoj stranici. Podsjeća na trostruki izvor vode u Crkvi mučeništva sv. Pavla u Rimu. Uistinu *providednosti ususret* pokazuje potpuno predavanje sveca Leopolda u Božje ruke. Knjiga je popraćena ilustracijama akademske slikarice Ivane Jovanović-Trostmann.

„Djelce“ je napisano kao roman koji prati život hrvatskog sveca iz Herceg Novog, fra Leopolda Bogdana Mandića, od rođenja do smrti. No pisanje je popraćeno mnoštvom međuljudskih odnosa između Bogdana i njegovih roditelja, braće i sestara, Leopolda i njegove subraće redovnika, fra Leopolda i njegovih penitenata, te fra Leopolda Bogdana Mandića i hrvatskog puka koji ga po odluci pape Ivana Pavla II. štuje kao sveca.

U ovom „djelcu“ je moguće pronaći mnoštvo tekstova koji mogu potaknuti djelatnike u pastoralu braka i obitelji, te u pastoralu mladih, koji mogu poslužiti kao duboka inspiracija za oplemenjivanje triju ljubavi koje je *Apostol ekumenizma*, *Apostol Ispovijedi* i *Prijatelj ljudi* živio i ostavio u baštinu: ljubav prema domu i domovini, ljubav prema Crkvi (istočnoj i zapadnoj) te, kao vrhunac, ljubav prema Bogu.